

DEMENTIEPATIËNT DIE THUIS WOONT WEINIG IN BEELD

Auteurs

Caroline van de Steeg
Adriane Faber en
Sonia Amini

Hoewel er steeds meer thuiswonende patiënten met dementie zijn, hoor je nog niet vaak over zorg aan deze doelgroep vanuit de apotheek. De farmacotherapeutische behandelmogelijkheden bij dementie zijn beperkt, maar veel thuiswonende dementiepatiënten gebruiken wel andere medicatie. Uit een peiling van SIR Stevenshof blijkt dat apotheekteams deze patiënten nog onvoldoende opmerken.

NIEUWE CURSUS SIR: FARMABUDDY DEMENTIE

In het kader van het Farmabuddy opleidingsprogramma biedt SIR dit voorjaar voor het eerst een cursus aan gericht op de zorg voor patiënten met dementie. Naast inhoudelijke kennis van het ziektebeeld en de behandeling, staan vroegsignalering, samenwerking met de wijkverpleging en begeleiding bij het medicijngebruik centraal. SIR verwacht dat een Farmabuddy voor dementiepatiënten en hun mantelzorgers kan bijdragen aan betere kwaliteit en continuïteit van zorg. Deze zorg kan dan worden ingebed in regionale multidisciplinaire afspraken. SIR nodigt apothekers die hieraan willen meewerken van harte uit om contact op te nemen.

*Apotheekteam
kan signalerende
en begeleidende
rol spelen*

Het aantal patiënten met dementie in de Nederlandse samenleving stijgt snel als gevolg van de vergrijzing. In de komende twintig jaar wordt een verdubbeling verwacht, tot meer dan een half miljoen in 2040 [1]. Ongeveer driekwart van de patiënten met dementie woont thuis en wordt verzorgd door mantelzorgers. Patiënten met dementie kunnen dagelijkse handelingen steeds minder goed uitvoeren en de ziektelast is hoog. Ook voor de mantelzorgers is de belasting groot. De farmacotherapeutische behandelmogelijkheden bij dementie zijn beperkt, dus op dat vlak kan de apotheek relatief weinig betekenen. Maar veel thuiswonende men-

sen met dementie gebruiken wel andere medicatie: in 2017 kreeg 83% medicatie met gemiddeld acht geneesmiddelen per persoon [2]. Het (juiste) gebruik daarvan is – zeker bij deze patiënten – niet vanzelfsprekend. Ook kan sommige medicatie de klachten van dementie verergeren. Het apotheekteam zou hierbij een signalerende en begeleidende rol kunnen vervullen. Om na te gaan welke ervaringen apothekers met de zorg voor patiënten met dementie heeft, heeft SIR Institute for Pharmacy Practice and Policy in de zomer van 2020 een peiling gehouden binnen het panel Praktijkonderzoek Apotheek Medewerkers (PAM). Van de

1167 apothekemedewerkers die de vragenlijst kregen, hebben 153 deze volledig ingevuld (13%). Van de respondenten was 86% apothekersassistent, 14% had een hogere functie maar was geen assistent of apotheker.

We hebben eerst gevraagd hoe vaak in het afgelopen halfjaar de medewerker iemand in de apotheek gezien of (telefonisch) gesproken heeft die misschien of zeker dementie heeft. Slechts 4% van de respondenten zag dagelijks iemand met mogelijk dementie, 35% zag minimaal eenmaal per week iemand met mogelijk dementie, maar niet dagelijks. Voor ruim 40% was dat minimaal eenmaal per maand, maar niet wekelijks.

Patiënten met dementie worden dus wel gezien, maar niet heel vaak. Het is niet duidelijk of zij niet vaak zelf naar de apotheek komen, of dat dementie niet vaak wordt herkend. De diagnose dementie lijkt in elk geval niet vaak in het apotheek-

informatiesysteem te staan: de helft van de respondenten zag dit minder dan eenmaal per maand, bij een kwart was dit minstens eenmaal per maand, maar niet wekelijks.

Televisie, films, sociale media, kranten, tijdschriften of soortgelijke kanalen bleken de grootste bron van kennis over dementie: 63% van de respondenten heeft op die manier kennis hierover opgedaan. Ruim de helft kent iemand met dementie in de eigen omgeving. Slechts 36% van de respondenten heeft in de opleiding kennis opgedaan over dementie. 16% heeft zich individueel verdiept in dementie via een cursus of online training en 5% heeft dat in teamverband gedaan. Ruim de helft denkt mensen beter te kunnen helpen als ze meer kennis zouden hebben over dementie, 43% denkt dat dit misschien zo is. Ruim twee derde van de respondenten zou graag meer willen weten over hoe je iemand met dementie kunt ondersteunen of begeleiden bij het

gebruik van medicatie, wat je wel of juist niet moet doen in de omgang en welke afspraken je met andere zorgverleners kunt maken over de zorg voor deze doelgroep. Iets minder dan de helft wil ook graag weten hoe je dementie bij iemand kunt herkennen.

Ten slotte hebben we gevraagd naar de zorg die nu al vanuit de apotheek wordt geboden aan patiënten met dementie. Ruim de helft van de respondenten geeft aan dat ze extra opletten hoe deze patiënten met hun medicatie omgaan en biedt waar nodig ondersteuning. Een derde zegt alert te zijn om mensen met dementie te herkennen. Eén op de acht geeft aan dat ze afspraken met andere zorgverleners hebben over omgang met deze doelgroep. Een kwart weet niet of er al iets gebeurt aan zorg voor deze doelgroep.

Samenvattend kunnen we zeggen dat – rekening houdend met de omvang van deze doelgroep en hun medicatiegebruik – patiënten met dementie nog niet vaak worden opgemerkt in de apotheek. Op het gebied van kennis en vaardigheden die nodig zijn om goede zorg te kunnen leveren aan mensen met dementie, lijkt ruimte voor verbetering.

Tijdige diagnose en de inzet van casemanagers voor goede coördinatie van zorg kunnen er volgens Alzheimer Nederland aan bijdragen dat mensen langer thuis kunnen wonen [3]. Het is interessant te onderzoeken welke bijdrage het apotheekteam hieraan in de nabije toekomst kan leveren. ■

Caroline van de Steeg is niet-praktiserend apotheker/senior onderzoeker, Adrienne Faber is apotheker/manager onderwijs, Sonia Amini is farmakundige. De auteurs werken bij SIR Institute for Pharmacy Practice and Policy.

Zie voor de literatuurreferenties: pw.nl.

